

USA-KINA ■ Når verdens to stærkeste magter ikke engang kan enes om at bekæmpe coronatruslen sammen, er det et tegn på, hvor giftigt deres forhold er blevet.

Den enes nederlag, den andens fiasko

PETER HARMSEN

I Hollywoods verden, når menneskeheden står over for et angreb fra det ydre rum, et meteornedslag eller en anden eksistentiel trussel, finder alle nationerne sammen og tackler den dødelige fare ved fælles hjælp.

Men dette er ikke Hollywood. Det er virkeligheden anno 2020, og stillet over for den værste epidemi i et århundrede er forholdet mellem klodens to stærkeste magter tæt på nulpunktet.

For USA og Kina har COVID-19 indtil videre ikke gjort andet end at forværre et i forvejen betændt forhold. Mest markant er det kommet til udtryk i en smålig debat om, hvem der egentlig er skyld i pandemien. En regeringstalsmand har mod al evidens antydte, at virusen er plantet af det amerikanske forsvarsministerium, mens Donald Trump har gjort sig umage med at pointere, at det drejer sig om en »kinesisk virus«.

»Global sundhed er et af de områder, hvor det normalt er let for folk at samarbejde. Alle har fordel af det, hvis folk er sunde,« siger Joshua Shiffrin, der er ekspert i amerikansk udenrigspolitik ved Boston University. »Hvis USA og Kina ikke engang kan finde ud af at enes i sundhedsspørgsmål, er det et tegn på, hvor eksplosivt og problematisk det amerikansk-kinesiske forhold er blevet, og hvor meget værre det kan blive i fremtiden.«

Bag den seneste tids retoriske pingpong mellem USA og Kina gemmer der sig truslen om reelle forandringer i magtbalancen mellem de to lande. Mens coronavirussen hænger i Europa og synes på nippet til at brede sig til andre kontinenter, har Kina tilsyneladende det værste bag sig og har travlt med at flyve hjælp ind.

Det er der et klart formål med, siger Li Mingjiang, en kinesiskfødt politolog ved Nanyang Technological University i Singapore.

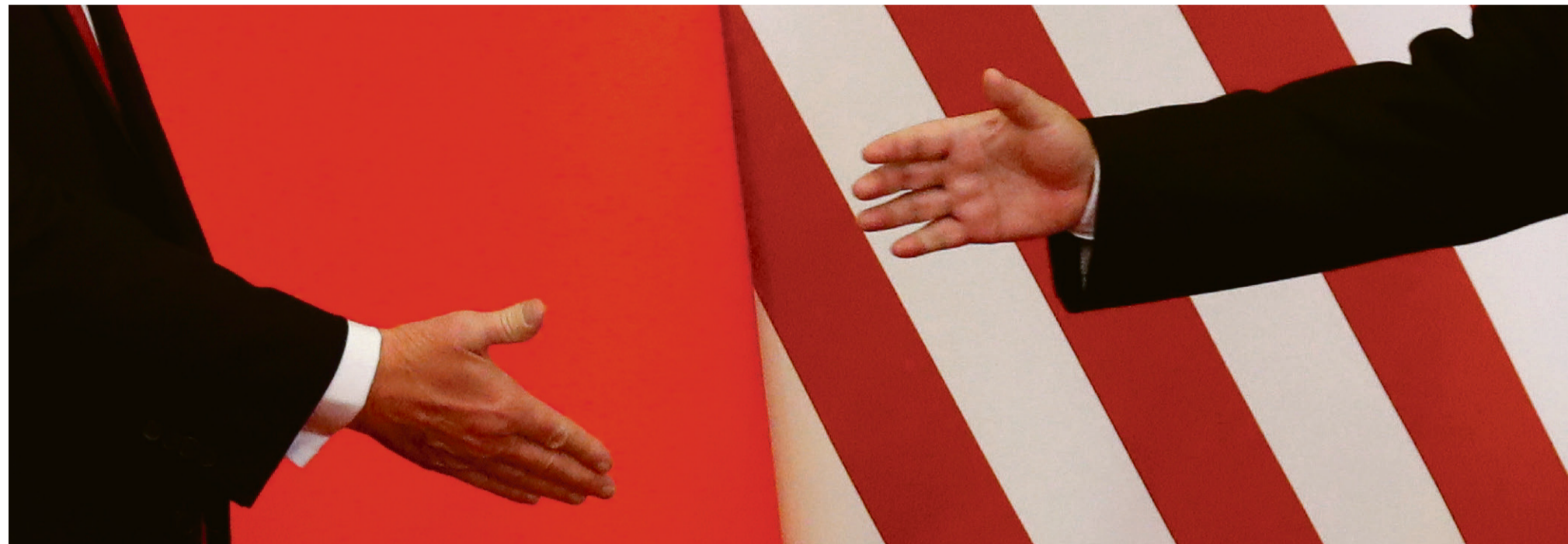
»For Kina er det en god lejlighed til at øge sin internationale status og til at styrke sin indflydelse. Jeg har aldrig tidligere set Kina være så proaktiv i sin udenrigspolitik. Det skulle ikke undre mig, hvis beslutningstagerne i Beijing har diskuteret frem og tilbage og er kommet til den konklusion, at her har Kina chancen for at forvandle sig til en leder i internationale relationer, specielt i forhold til at bekæmpe denne virus,« siger han.

Leverancerne fra Kina til Europa er en blanding af gaver og regulære salg. Det er vanskeligt at give en præcis opdeling, da meget af det, som er »gratis«, alligevel har en pris, for eksempel i form af løfter om at købe kinesisk ved en senere lejlighed.

Også USA har fået udstyr fra Kina. Søndag landede det første af, hvad der kan ende med at blive 23 fly, i New York med kinesisk-producerede masker, handsker og termometre. 60 procent af udstyret er indkøbt af den føderale regering til distribution i kriseområder, mens de resterende 40 procent er solgt til den private sektor. Intet af det er egentlige kinesiske donationer til USA.

Foreløbig har USA forholdt sig ganske passiv til den kinesiske medicinal-offensiv. Kinas coronadiplomati er ikke Trump-regeringens Sputnik-øjeblik, alene fordi USA aktuelt er blevet pandemien epicenter og er fuldt optaget af at redde egne borgere. Men selv på lidt længere sigt, for eksempel når verdensøkonomien skal bringes på fode igen, er en Marshallhjælps-agtig bistandspakke fra USA til resten af verden usandsynlig, i hvert fald så længe beboeren af Det Hvide Hus er en mand med den mest nationalt orienterede dagsorden siden 1930'erne.

Kombinationen af kinesisk aktivisme og amerikansk passi-

Der er flere år siden, at globalisme som ideologi gik af mode. Allerede forud for coronapandemien faldt den globale handel for første gang siden Anden Verdenskrig i en periode med vækst. Coronaen kan forstærke udviklingen. Foto: Damir Sagolj/Ritzau Scanpix

vitet på den europæiske og måske senere også den globale scene vil til gengæld forstærke en nagende følelse i Washington af usikkerhed, for ikke at sige undergangsstemming. Den kan spores tilbage længe før coronakrisen og er afledt af alt lige fra kinesiske forsøg på at udfordre amerikansk teknologisk overlegenhed gennem telegiganten Huawei til ambitioner om en ny Silkevej til Middelhavet.

Det fortæller John S. van Oudenaren, som forsker i kinesisk diplomati ved tænketanken National Bureau of Asian Research i den amerikanske hovedstad. Han forudsår, at det kinesisk-amerikanske forhold vil styre mod nye lavpunkter, men han regner ikke med en gentagelse af det supermagtsopgør mellem USA og Sovjet, som satte tonen frem til 1989.

I modsætning til den gamle Kolde Krig, der delte verden i to lejre, er det efter hans mening tvivlsomt, om USA og Kina vil være i stand til at mobilisere et større antal allierede i en ny global konfrontation. »Det interessante er, at mens vi kan se en begyndende Kold Krig 2.0 udvikle sig mellem USA og Kina, og en enorm gensidig mistænksomhed mellem de to, så skal andre lande ikke nyde noget af at blive involveret. De er snarere frustrerede over, at USA og Kina stadig er oppe at skændes midt i denne her kolossale transnationale krise,« siger han.

FRUGTBART SAMARBEJDE

De seneste to årtiers historie vidner ellers om, hvad de to kan udføre i fællesskab. Da lungesygdommen SARS brød ud i Kina i 2002 og 2003, sendte Centers for Disease Control and Prevention i Atlanta for eksempel 40 eksperter til Kina og hjalp med at inddæmme epidemien, så den aldrig blev en global pandemi.

Efter udbruddet af ebola i Vestafrika i 2014 samarbejdede USA og Kina ligeledes, og en amerikansk udviklet medicin blev masseproduceret på kinesiske fabrikker.

Det er kun fem år siden, men føles meget længere, også selv om Trump og hans modpart Xi Jinping for nylig talte sammen per telefon, og den amerikanske præsident efterfølgende har skruet ned for sin anti-kinesiske retorik. Verden taber, når USA

og Kina modarbejder hinanden, men de to magter taber også selv. Kampen om prestige er ikke nødvendigvis et nulsumsspil, hvor den ene supermagts nederlag er en sejr for den anden, men kan ligefrem være et minussumsspil. Det fortæller Ryan Hass, en ekspert i amerikansk udenrigspolitik i Asien ved tænketanken Brookings i Washington.

»Der er ingen tvivl om, at USAs mangelfulde reaktion på viraussen og dets fravær fra en global leders rolle vil skade dets prestige internationalt. Men det vil ligeledes være en fejl at tro, at et tab for USA automatisk vil være ensbetydende med en gevinst for Kina. Det er min forventning, at hverken den ene eller den anden af de to parter vil tage sig specielt godt ud, når den akutte krise er overstået,« siger han.

For sagen er, at Kina godt nok lige nu opnår bifald med sin hjælp til coronaramte lande, men det er en skrøbelig form for popularitet, og det trækker klart ned, når der samtidig er rapporter om, at Holland tilbagekalder defekte masker indkøbt i Kina, mens Spanien kasserer ubrugelige kinesisk-producerede testkits.

AFGLOBALISERING TRUER

Samtidig er det usikkert, hvad Kina opnår i ideologisk henseende med sin igangværende charmeoffensiv. Det er ikke på samme måde som Sovjet engang en missionerende supermagt med et ønske om at omdanne resten af verden i sit billede. Ikke engang en tæt allieret som Pakistan er nogen sinde blevet set som en kandidat til »socialisme med kinesiske kendetegn«.

Alligevel er det muligt, at nogle hårdt trængte lande vil finde det attraktivt at efterligne det kinesiske system, som tilsyneladende har fået bugt med viraussen gennem hårdhændt brug af inddæmning og kontrol, siger Yuan Shaoyi, en ekspert i international politik ved Rutgers University. Hvis de da ikke hæfter sig ved, at det samme system var årsag til, at coronavirusen først blev erkendt meget sent.

»En mulighed er, at regeringer rundtom i verden vil erkende det politiske systems ustabile karakter, altså et etpartistyre, som i første omgang forsøgte at lukke munden på de whistle-

blowere, der fortalte om epidemiens reelle omfang,« siger han. Spørgsmålet er på den baggrund, hvilken slags verden der vil vente efter coronakrisen. Vil det, som nogle i Washington frygter, være en verden med et radikalt forandret relativt magtforhold mellem Kina og USA? Nogle iagttagere tillader sig at tvivle.

Maria Adele Carrai er ekspert i kinesisk politik ved Columbia University og har fulgt nøje med i den kinesiske bistand til hendes hårdt ramte hjemland Italien. Hendes vurdering er, at Kina lige nu har scoret flere propagandapoint end USA i Europa, men hun tvivler på, at det vil støde en kile ned gennem Atlanten.

»Vi ved endnu ikke, hvad det vil indebære på langt sigt, og om det for eksempel vil påvirke forholdet mellem USA og Europa. Indtil videre er der et stærkt transatlantisk forhold, og jeg kan ikke se, hvordan det skal kunne være meget anderledes de kommende år,« siger hun.

Coronakrisen kan desuden rent økonomisk vise sig at have en utilsigtet negativ konsekvens for Kina, fordi COVID-19 sætter punktet for globaliseringen, eller i det mindste et semikolon. Epidemien lukker grænser ned, og på et mere filosofisk plan kan den få mange lande til at sætte spørgsmålstegn ved hele den filosofi, som globaliseringen bygger på.

Hvis lande, store som små, vender blikket indad, kan Kina blive den primære taber, for ingen anden økonomi har haft større nytte af de seneste generationers åbne grænser og gnidningsfri handel. Det kan forstærke en økonomisk afmatning, som Kina oplevede allerede før coronaepidemien, siger Pang Zhongying, en kinesisk politolog ved ISEAS-Yusuf Ishak Institute i Singapore.

»Den udvikling kan accelerere kraftigt som følge af den meget pludselige afbrydelse af Kinas økonomiske bånd med resten af verden, som krisen har medført. Det er ikke uden grund, at Kina er en kæmpe fortaler for fortsat globalisering. Men muligvis er globaliseringen, som vi kender den, ved at være forbi. I takt med at virusen spreder sig til klodens forskellige økonomiske centre, ser vi måske dens bortgang,« siger han.

SATELLIT

Taleban på Skype

I teorien hader Taleban computere og tv, men også talebanerne er nødt til at holde Skype-møder i disse dage.

Sådan har bevægelsen nemlig gennemført de første samtaler med den afghanske regering, siden USA og Taleban indgik en aftale i februar. Tre Skype-møder er det blevet til. Repræsentanter for Taleban kom dog også fysisk til hovedstaden Kabul i denne uge for at planlægge en fangeudveksling.

Udvekslingen er forudsætningen for egentlige forhandlinger om landets fremtid mellem regeringen og Taleban. Alligevel er fangeudvekslingen foreløbig blevet udskudt, og det er langt fra det eneste bump på vejen.

Den afghanske regering er nemlig martret af interne magtkampe, som har forkludret USAs forsøg på at få regeringen og Taleban til at tale sammen. Faktisk har det været så trængt med fremskridt, at USAs udenrigsminister, Mike Pompeo, mistede tålmodigheden. »De afghanske ledere nøl vanærer alle dem, der har givet deres liv for Afghanistan's fremtid,« lød det fra Pompeo.

Som straf skar han en milliard dollar af USAs støtte til Afghanistan i 2020, så støtten kun andrager 3,5 milliarder dollar. Det

var på den baggrund, at den afghanske regering overvandt sine interne stridigheder og stillede med et forhandlingshold – og parterne loggede på Skype. *muus*

Virus væk

DR Congo er mest kendt for sine rædsler, men den 26. marts kunne WHO berette om en positiv udvikling i landet, og så handlede den ovenikøbet om en virus. Der er ikke registreret nogen ebolatilfælde siden 17. februar, og om blot et par uger vil man være i stand til helt at erklære den næststørste ebolaepidemi i historien for afsluttet. Men Congo er Congo, og WHO er nervøse for, at udbruddet kan blusse op igen på grund af ustabiliteten i de berørte områder i Nordkivu-provinsen. Med en dødelighed på 66 procent er der ingen, der sammenligner ebolaudbruddet med influenza, og for blot få måneder siden frygtede WHO, at epidemien ville sprede sig til Rwanda og Uganda. To vacciner og et skifte i toppen af sundhedsvæsenet, idet ebolalegenden Jean-Jacques Muyembe tog over, og den vaccineskeptiske sundhedsminister Oly Ilunga (der nu efterforskes for underslæb) sagde op, er nu ud til at have bragt udbruddet til standsning. Epidemiens direkte

tabstal er indtil videre 2273 siden august 2018, men dertil kommer det indirekte og ukendte tal for, hvor mange læger og sundhedspersoner der har mistet livet, ikke til sygdommen, men til angreb fra en af de over 100 militser i landet. Ebola blev opdaget i netop DR Congo i 1976 og er vendt tilbage flere gange siden, men med over en kvart million congolesere vaccinerede er der håb forude. *guve*

Au revoir l'Irak!

Den globale COVID-19-pandemi har uventede følger. Først fik den Islamisk Stat til at advare sit netværk af jihadister om at undgå Europa. Men nu er det en af Islamisk Stats værste fjender, Frankrig, der føler sig nødsaget til en strategisk tilbagetrækning. Den franske forsvarsminister kundgjorde forleden, at Frankrig omgående trækker de tilbageværende franske tropper ud af Irak, hvor de deltager i Operation *Inherent Resolve*, hvis mål er at bekæmpe Islamisk Stat i Irak. Frankrig – der er et af de europæiske lande, som er blevet hårdest ramt af Islamisk Stats terrorangreb – havde ellers forsvoret at forlade Irak foreløbig. Man frygter, at de rabiate islamister så vil få held til at reetablere det voldskaflkat, der mistede sine sid-

ste territoriale befæstninger i fjor. De cirka 200 franske soldater havde blandt andet til opgave at træne deres irakiske kolleger, men hærcheferne i Paris mente altså, at faren for smitte fra nabolandet Iran – hvor COVID-19-pandemien raser – var for stor til, at man kunne lade de franske tropper blive. Paris har dog pointeret, at der er tale om en midlertidig tilbagetrækning. *As-Mu*

Corona po-russki

Donald Trump har som bekendt udpeget vicepræsident Mike Pence til at stå i spidsen for håndteringen af coronavirus i USA. Og i Rusland har Vladimir Putin ladet sig inspirere af sin amerikanske kollega og ligeledes udnævnt en hovedansvarlig for coronaindsatsen.

Valget er faldet på Moskvas borgmester, Sergej Sobjanin. Netop Ruslands hovedstad står for cirka to tredjedele af de registrerede coronatilfælde i landet, der for tiden oplever en stejl stigning i antallet af smittede.

Den farlige udvikling har fået Sobjanin til at indføre en række strenge begrænsninger. Således må moskovitterne ikke længere gå udenfor, medmindre de vil købe mad og medicin eller smide affald

Moskovitterne må ikke længere gå udenfor, medmindre de vil købe mad og medicin eller smide affald i den nærmeste container. Kæledyr må kun luftes inden for 100 meter fra hjemmet.

i den nærmeste container. Kæledyr må kun luftes inden for 100 meter fra hjemmet. Lignende regler er blevet indført i en lang række andre russiske regioner, og i Sankt Petersborg har borgmester Aleksandr Beglov endda taget kampen op mod den russisk-ortodokse kirke. Trods flere protester har han udstedt en ordre om, at kun kirkens personale må være til stede under gudstjenesterne. Imens har Vladimir Putin holdt sig i baggrunden, som han ofte gør det, når der skal træffes upopulære beslutninger. *ankaz*

Kvindekamp og corona

Spillede den spanske regering hasardt med befolkningens sundhed ved at tillade massive demonstrationer på kvindernes internationale kampdag den 8. marts?

Det spørgsmål er blevet diskuteret heftigt i Spanien den seneste måned, hvor coronaepidemien har krævet tusinder af menneskeliv.

Og nu skal den spanske højesteret tage stilling til, om den socialistiske premierminister Pedro Sánchez og hans ministre kan drages strafferetligt til ansvar.

Den opsigtsvækkende sag er anlagt af advokaten Victor Valladares, som vil have de ledende politikere dømt for embedsmisbrug og pligtforsømmelse.

Han hævder, at regeringen ignorerede advarsler fra Det Europæiske Center for Forebyggelse og Kontrol med Sygdomme og tillod mere end 75 kvindemarcher på et tidspunkt, hvor der allerede var registreret hundreder af coronatilfælde i Spanien.

Flere spanske ministre, der deltog i marcherne, blev efterfølgende testet positive for COVID-19, og blot fem dage senere blev der indført nødretstilstand.

KaKl